

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

En tredje kultur

En studie om blattekulturen och dess betydelse för
gemenskap

Angelika Luxander
Natalie Mamatsas

Kandidat SOPA 63
VT 2018
Handledare: Jan Magnusson

Abstract

Authors: Angelika Luxander & Natalie Mamatsas

Title: A Third culture

Supervisor: Jan Magnusson

This study describes three young men and four young women and their quest for identity in a culture they, for many reasons, never seriously considered to be their own. The aim of the study was to find out, through interviews, what characterizes the culture of individuals identified as “blattar”, individuals with a cross-cultural background growing up and living in Sweden. We wanted to find out what binds these individuals to a certain community. Our research has been carried out with reference to Goffman's theory "stigma". Using our chosen theory, we analyse how these attributes were created and what brought them about in a community. We found that individuals who grew up with a cross-cultural background have found a community in a culture, that has never been taken seriously and a culture that is possible to identify with. In this culture there is a distinctive language and jargon with associated norms and values. These arose due to the individuals sense of exclusion and is a result of the cross-cultural emergence where words are taken from all corners of the world.

Keywords: Third Culture kids, blatte, blattekultur, culture, community, exclusion, cross-culture, wog, wog's culture.

Förord

Vi vill tacka våra intervjupersoner som gladeligen medverkade i vår studie. Vi vill även tacka vår handledare Jan Magnusson som var tillgänglig och motiverande i vårt val av ämne. Stort tack!

Innehållsförteckning

Innehåll

Förord	3
1. Inledning	6
1.2 Syfte:.....	8
1.3 Frågeställningar:.....	8
2. Begreppsdefinition	8
2.1 Blatte.....	8
3. Tidigare forskning	9
3.1 <i>Third Culture kids</i>	10
3.2 <i>What is a blatte?</i>	11
3.3 Kultur.....	12
3.4 <i>Ungdom, kulturmöten och identitet</i>	13
3.5 <i>Förorten i huvudet</i>	13
3.6 <i>Ungdomar och identitet</i>	13
3.7 <i>Unga stilar och uttrycksformer</i>	14
3.8 <i>Dubbla identiteter, gringopolare, blattesvenska = Invandrarungdomar i Sverige?</i>	14
4. Metod	15
4.1 <i>Val av metod</i>	15
4.2 <i>Semistrukturerade intervjuer och intervjuguide</i>	15
4.3 <i>Bearbetning av material</i>	16
4.4 <i>Urval och tillvägagångssätt</i>	16
4.5 <i>Litteratursökning</i>	18
4.6 <i>Avgränsning</i>	18
4.7 <i>Etiska överväganden</i>	19
4.8 <i>Tillförlitlighet och äkthet</i>	20
5. Arbetsfördelning	22
6. Presentation av intervjupersoner	22
<i>Abdi</i>	22
<i>Masoud</i>	23
<i>Roshna</i>	23
<i>Paula</i>	23
<i>Ali</i>	23
<i>Yousef</i>	24
<i>Yasmine</i>	24
7. Teoretisk referensram	24
8. Resultat och analys	26
8.1 <i>Betydelsen för gemenskap</i>	27
8.2 <i>Beskrivning av blattekulturen</i>	29
8.2.1 <i>Jargonger</i>	29
8.2.2 <i>Musik</i>	31
8.2.3 <i>Värderingar</i>	31
8.2.4 <i>Språk</i>	32

9. Sammanfattande slutsatser och diskussion	34
9.1 Hur beskriver de unga blattekulturen?.....	34
9.2 Vad för de unga samman till en gemenskap?.....	35
9.3 Våra tankar.....	36
10. Referenser	38
11. Bilagor.....	41
11.1 Bilaga 1 - Informationsbrev.....	41
11.2 Bilaga 2 - Intervjuguide	41

1. Inledning

I debatten om det mångkulturella Sverige hör vi ord som kulturkrock, fientlighet, mångfald och utanförskap när det talas om invandrare. Men sällan talas det om dessa begrepp bland det fenomen som berör väldigt många - den tvärkulturella uppväxten hos de svenska barn vars föräldrar är utländska. Genom invandring har Sverige på endast några decennier blivit ett land präglad av kulturell och etnisk mångfald. I takt med globaliseringen utgör även allt fler människor en uppväxt med en tvärkulturell bakgrund. Trots detta finns det begränsad forskning kring ämnet. Ökad kunskap kring de människor som har en tvärkulturell uppväxt är av vikt då det i nutida men framförallt framtida Sverige lär bli allt vanligare med just den sortens uppväxt. Ökad kännedom hjälper oss även att förstå den växande komplexiteten i de problem vi står inför i en föränderlig globaliserande värld.

Third Culture kid är ett begrepp som myntades redan på 1950-talet (Pollock och Van Reken, 2009:15). Begreppet skapades för att beskriva de barn som flyttade utomlands med sina föräldrar på grund av föräldrarnas karriärsval. Barnen till dessa föräldrar fick växa upp i en samhällskultur som de från början inte tillhörde. Med integrering i det nya samhället tillkom utmaningar för barnen som flyttat. Det nya samhället accepterade inte barnen som en del av deras kultur då barnen enligt den nya gemenskapen var "utlänningar" samtidigt som barnen själva inte kände tillhörighet till varken föräldrarnas eller deras nya samhällskultur. Third Culture kid är ett begrepp för att beskriva barn som levt mellan olika kulturer och i gemenskapen av detta, tillsammans med andra Third Culture kids skapat sin egen kultur - en tredje sådan (Pollock och Van Reken, 2009:18). Till en början användes begreppet enbart för att beskriva de barn till missionärer och ambassadörer som växte upp i en miljö som inte betraktades som deras. Att inte känna sig hemma i en miljö du växt upp i är en vardag många känner igen sig i och därför blev begreppet Third Culture kids omdefinierat. Fenomenet kring en tredje kultur inkluderar inte bara missionärsbarnen längre, utan alla de barn till invandrare som växt upp i ett land som inte tillhör deras föräldrars. Azarmi är en av grundarna till en omdefinition av begreppet (Sveriges radio, 2017). Azarmi (2017) skriver följande i förordet till hans bok Third Culture kids:

"Jag har, sen jag blev medveten om mellanförskapet som jag lever i, sökt ett namn för det. 'Andra generationens invandrare' kändes aldrig som en identitet. 'Svensk' kändes inte som min identitet eftersom jag inte var svensk nog. Pers/iranier kändes inte som min identitet för jag var inte pers nog. Jag kunde inte acceptera att inte kunna vara

båda. Eller rättare sagt, jag fick aldrig läran om att acceptera att jag kunde vara båda. Min identitet var 'invandrare' i Sverige och 'suedi' i Iran."

Azarmis (2017) beskrivning ovan är en bekräftelse på hur vita betraktas som svenskar medan icke-vita i samtida Sverige inte passerar som svenskar lika enkelt. Det innebär att desto mörkare du är, desto svårare erkänns du som svensk. Det påvisar hur nära sammankopplat svenskheten är med vithet (Hübinette, Hörnfeldt, Farahani, Rosales, 2012:12). Med det som bakgrund är det därför heller inte så märkligt att vi, i landet som vi själva är födda i, får den ständiga frågan som pekat ut oss som annorlunda - "var kommer du ifrån?". Katarina Mattson skriver i antologin "Bortom vi och dom" av Paulina De los Reyes och Masoud Kamali (2005:142) att idéer om vad som är svenskt och inte präglar den segregation som råder i samhället. Mattson (ibid) menar att etniska klyftor på den strukturella nivån är kopplat till olikhet dels till utseendet och dels till beteendet, vilket leder till att de som inte passar in i det som anses vara svenskt, hamnar utanför. Här menar författaren att en gemenskap skapas för de som "hittat varandra" i detta utanförskap.

Vi som skriver uppsatsen är födda i Sverige, men har tillsammans påbrå från sammanlagt fyra olika länder, så även de flesta av våra vänner. Vi kommer därmed själva från en tvärkulturell uppväxt, där vi plockat och mixat kulturella symboler från alla möjliga olika kulturer, som vi sedan kokat ner till en kultur som vi i folkmun kallar för "blattekultur". Detta i gemenskap med andra likasinnade. Vi benämner den tredje kulturen för *blattekultur* under uppsatsens gång. Detta då det i likhet med vad Azarmi (2017) säger är tydligt att fenomenet kring en tredje kultur skapats bland diplomatbarnet, trots deras olika bakgrunder. Men hur ser den tredje kulturen ut för de infödda svenskar med tvärkulturell och kulturöverskridande uppväxt i Sverige? Det finns många benämningar till fenomenet kring den tredje kulturen, men *blattekultur* är hur vi valt att benämna det. Detta då vi inte ser en anledning till att inte använda begreppet såsom det talas om i folkmun och vi tar därför också avstånd från att upprätthålla den pejorativa karaktär som begreppet tilldelats. Vi kommer att låta det stå för vad det är, som en kultur som bör erkännas. Desamma gäller begreppet "blatte" som vi under arbetets gång kommer att benämna de personer som tillhör blattekulturen.

Ett eufemistiskt kodspråk fortsätter dock att översätta "blatte" till "var kommer du ifrån?". Samma eufemistiska kodspråk som påminner blattar om att de inte tillhör landet de är födda i. Oavsett etnisk bakgrund har personer med ett icke-nordiskt utseende gemensamt att de under sin uppväxt fått frågan - "var kommer du ifrån?". Erfarenheten av denna fråga i kombination

med andra gemensamma erfarenheter, har en tredje kultur skapats. Men vad är det som kännetecknar denna kultur som vi kallar för blattekultur? Hur ska vi ta reda på hur de som identifierar sig som blattar faktiskt beskriver kulturen, när begreppet fortsätter att reduceras till en pejorativ benämning, som ofta skyddas med ett citattecken för att fästa uppmärksamhet vid att begreppet ännu varken är legitimt eller passande? Vad gör det för känslan av gemenskap att befinna sig i en kultur som existerar på grund av att de inte känner sig accepterade i landet de är födda i? Vi kommer applicera Erving Goffmans (2011) teori om stigma som teoretiskt perspektiv på vår empiri.

1.2 Syfte:

Syftet är att undersöka hur unga vuxna som identifierar sig som blattar beskriver blattekulturen och dess betydelse för känsla av gemenskap.

1.3 Frågeställningar:

1. Vad karakteriserar blattekulturen?
2. Vad inom blattekulturen är det som för dem unga samman till en gemenskap?

2. Begreppsdefinition

2.1 Blatte

Blatte är ett svårdefinierat och omtvistat begrepp där det råder delade meningar kring hur och av vem det får användas. Likt de flesta begrepp förnyas det ständigt och det är därför svårt att få en bestämd definition av ett så kontroversiellt ord, menar Katarina Mattson (De los Reyes och Kamali, 2005:139). Johnsson (2007:267) bekräftar detta då han skriver att ett visst begrepp kan användas av en grupp vid ett tillfälle men inte ha samma innebörd när en annan grupp säger det vid ett annat tillfälle. Johnsson (2007:272) tar upp ett scenario där en elev säger blatte när han kallar på sin kompis. Läraren tillrättavisar eleven genom att säga att det är fel att säga det ordet. Eleven säger då till läraren: “men blatte betyder kompis för mig!” Johnsson 2007, s. 273).

Begreppet blatte kan för vissa användas för att konstatera en gemenskap bland ungdomar med tvärkulturell uppväxt, som en identitetsskapande självbenämning medan det för andra, som för läraren, kan vara något nedvärderande. Då vi inte ser ett samband mellan “utländsk

person” och “fel”, kommer vi heller inte värdera ordet som något negativt. Vi kommer genomgående värdera begreppet som en beskrivning av människor med tvärkulturell uppväxt.

Wog är ett begrepp som används i Australien och Storbritannien som är det begrepp närmast blatte. Det är ett begrepp som oftast används för att beskriva icke-vita av främlingsfientliga personer i respektive vita länder. Det innebär att wog inte är ett begrepp som används som synonym till utländska personer världen över, utan ett begrepp som används för att beskriva icke-vita medborgare i länder där ursprungsbefolkningen är vita. I en studie som heter “Real Italians and wog’s” skriven av Emanuela Sala, Justine Dandy och Mark Rapley (2010:119) har skribenterna undersökt italienare i Australien för att undersöka deras attityder till wog-fenomenet. De menar att det finns en allmän attityd som samhället har gentemot wog’s som syftar till att separera dem från australiensare. Detta eftersom att de inte är “riktiga australiensare”. Författarna undersöker dock utöver den distinktionen att “wog’s” gör skillnader inom den egna gruppen också. Inom gruppen italienska wog’s finns negativa attityder gentemot de italienare som dels är födda i Australien och dels de som försöker anpassa sig till det australiensiska samhället alltför mycket. De italienare som är födda i Australien är inte “riktiga” italienare. De italienare som har kvar kulturen, språket och är födda i Italien betraktas däremot som “riktiga” italienare, enligt de personer som undersökts. Författarna menar att detta fenomen är vanligt förekommande bland wog’s där både ett motstånd och avstånd tas till landet de är bosatta i samtidigt som det finns ett motstånd till de wog’s som försöker integreras i samhället och “glömmer” sin ursprungliga kultur - den italienska i detta fall. Detta motstånd finns för att distansera sig från det förtryck och utanförskap som ligger till grund då samhället inte accepterar wog’s. Då är det lättare att förstärka den kultur som finns i bagaget från sina hemländer. Detta fenomen, att en som “avviker” från resten av grupperna förstärker vissa egenskaper, eller tvärtom försöker anpassa sig är en del av Goffmans (2011) stigmateori, vilket vi återkommer till längre fram under rubriken Teoretisk referensram.

3. Tidigare forskning

Som tidigare nämnts finns det begränsat med forskning kring ämnet, vilket är en anledning till att vi ville undersöka fenomenet blattekultur - för att synliggöra den. Trots begränsad forskning har vi funnit en del inom ämnet. Främst har vi hittat forskning kring kultur, gemenskap och identitetsskapande, men även en del om blatte som begrepp. I detta avsnitt ges

en överblick kring det kunskapsläge vi utgått ifrån. Vi kommer att referera till den tidigare forskningen under arbetets gång.

3.1 Third Culture kids

Third Culture kids, på svenska ”tredje kulturens barn”, är ett begrepp beskrivande för de barn som växt upp i en annan kultur än deras föräldrars, under en betydande del av deras uppväxt. Det handlar om barn till ambassadörer och missionärer på utlandsuppdrag, vare sig det handlar om militär, internationell verksamhet eller annan utländsk tjänst. Third Culture kids är de barn som flyttat mellan kulturer innan de har haft möjlighet att fullt ut utveckla sin personliga och kulturella identitet (Pollock och Van Reken, 2009:13).

Pollock och Van Reken (2009:17–19) beskriver fenomenet kring en tredje kultur genom att dela upp den i första, andra och tredje kulturen. Första kulturen menar författarna är den kulturen och det land som föräldrarna eller barnet härstammar från. Andra kulturen är den geografiskt lagda kulturen och är en samling av alla kulturer och länder som den unga bott i (inte besökt), oavsett antal länder. Det är den här "andra kulturen" som är den främsta bidragsgivaren till det kulturella attributet och språket i den tredje kulturen. Det är i andra kulturen som det resulterat i kunskap om olika hälsningar, vare sig det handlar om kindpussar, handskakningar eller något annat. Från denna andra kultur har Third Culture kids tagit element från diverse kulturer och integrerat dem till en del av sitt liv. Den tredje kulturen är en unik och separat kultur som endast delas av andra som också har bott internationellt och multikulturellt men inte nödvändigtvis i samma länder. Det kan inte enkelt förklaras genom en sammanslagning av första och andra kulturen. Det är en unik kultur med sitt eget sätt att kommunicera, social interaktion och värderingar. Begreppet har sedan forskningens begynnelse expanderat. Författarna beskriver att många genom åren känt igen sig i samhörigheten i den tredje kulturen, men inte i definitionen av en Third Culture kid. Erfarenheten och känslan av en tredje kultur var densamma i andra utländska subkulturer. Just därför vidgades begreppet till Cross Culture kids, som inkluderar alla som av vilken anledning som helst blivit uppvuxen med flera kulturer. Detta då en tvärkulturell bakgrund inte nödvändigtvis för de flesta betytt att de varit missionärsbarn på grund av föräldrars jobbuppdrag. Dock så finns det ingen vidare forskning kring Cross Culture kids och deras för- och nackdelar då deras erfarenheter skiljer sig åt beroende på anledningen du befinner dig i en ny kultur. Att flytta på grund av krig eller föräldrars jobbuppdrag ger två olika erfarenheter. Det betyder inte att dessa barn per automatik har något gemensamt.

Att leva mellan olika kulturer, är ett fenomen som i Sverige har kommit att kallas för mellanförskap. Vi tänker dock inte likna mellanförskap med Third Culture kids genom att använda det som ett synonym till varandra. I ett mellanförskap står du utanför alla kulturer. Du känner varken att du tillhör den ena eller andra kulturen, medan du som Third Culture kid inte står utan en kultur. Istället har du i den tvärkulturella rörelsen kokat ihop en egen kultur, en tredje sådan, som bara kan delas med de med liknande erfarenheter. Som Third Culture kid har du haft tillgång till element från olika kulturer som assimileras in i en tredje kultur. Detta då barnets livserfarenhet och känsla av tillhörighet varit stor i förhållande till andra Third Culture kids (Pollock och Van reken, 2009:13). Så som ursprungsforskarna beskriver den tredje kulturen är det en kultur som skapats av missionärbarnen. Eftersom forskarna menar att erfarenheten och känslan av en tredje kultur var densamma i andra utländska subkulturer, kommer vi att applicera fenomenet kring en tredje kultur så som begreppet används i Sverige. Som en kultur ursprungligen från förörterna. En kultur utvecklad ur världens kulturer som kokats ner till en tredje kultur - blattekulturen.

3.2 What is a blatte?

Corina Lacatus (2007) har i den vetenskapliga artikeln *What is a blatte? Migration and ethnic identity in contemporary Sweden* beskrivit blatteidentiteten. Författaren skriver att termen blatte av omgivningen används som synonym till svartskalle och invandrare. Inte helt oproblematiskt dock, då begreppet blivit ett sociokulturellt fenomen som de senaste 20 åren resulterat i stolthet för personerna som identifierar sig som blattar. Det har hänt något med identiteten hos blattar, den negativa klang som begreppet haft och fortfarande har, har omvandlats till någon sorts representativitet för att vara olik. Lacatus (2007:80–81) menar närmare bestämt att det handlar om *kulturell* olikhet. Det har blivit positivt att vara olik och det har gjort något med identiteten att känna så i gemenskap med andra likasinnade. Samtidigt är denna gemenskapen en “hitta varandra i utanförskapet-grej” och det betyder att begreppet blatte inte enbart är positivt eller oproblematiskt. Denna forskning är användbar för vår studie eftersom den tar upp att nedsättande ord kan tas tillbaka och omvandlas till något positivt. Även att individer som blir kränkta av omgivningen på grund av att de på något sätt är annorlunda kan känna stolthet för vem de är.

3.3 Kultur

Det finns inget färdigt bestämt avgränsat kulturbegrepp. Docenten Leonor Camauër beskriver sin definition av kultur i boken *Paketerad politik* som ett levnadssätt som människor i bestämda grupper har gemensamt, och som skiljer dem från andra grupper (Ekström & Kroon, 2007:30). Det finns flera olika sätt att studera definitioner av kultur med det som är gemensamt för dem alla är att kultur inte är oföränderligt utan något som upprätthålls. Aleksandra Ålund skriver i *Perspektiv på sociala problem* om hur kultur är en mänsklig skapelse och något som formas och omformas i ett samspel mellan ”yttre livsvillkor, erfarenheter, skilda värdesystem, norm- och symbolkomplex” (Meeuwisse, Swärd, 2002:297). Ålund (ibid.) nämner även hur det kan uppkomma diskriminerande följder vid föreställningar om kultur som något statiskt. Det som händer vid en sådan kultursyn, är att kultur kan uppfattas bli något diverse befolkningsgrupper får i arv. Detta resulterar i att människor kategoriseras utifrån kultur och etnisk ursprung. Vidare skriver Ålund (2002:297) att kultur, likt som etnicitet, är ett dynamiskt fenomen, sammanvävt med klass, kön och ras. Författaren menar att kultur därför inte kan definieras som avgränsade och med en enda ursprunglig källa. Det innebär att blattekulturen i Sverige därför kan ges uttryck på olika sätt, beroende på exempelvis stad eller klasstillhörighet.

Kulturell sociologi är ett perspektiv på kultur som menar att samhällseliga institutioner både innehåller och påverkas av vissa meningsstrukturer. Dessa strukturer påverkar medlemmarnas tankesätt och känslor. Även hur de skapar, förändrar och legitimerar institutionerna. Människor kan inte undvika detta då det inte undgår att bli påverkad av meningsstrukturerna (Alexander, 2011:8–9).

“Vi förstår inte nödvändigtvis de symboliska strukturernas starka närvaro i våra liv. Just därför hör det till den kulturella sociologins grundläggande uppgift att försöka synliggöra deras ofta omedvetna inflytande.”

- (Alexander, 2011:11).

Citatet ovan beskriver hur människor inte alltid är medvetna om att meningsstrukturer som finns i samhället påverkar oss och att inflytandet hade blivit större ifall vi hade förstått vad som ligger bakom en viss struktur. Vilka idéer eller tankegoods ligger bakom exempelvis en norm eller en institution? Detta perspektiv på kultur är intressant för oss då blattekulturen, som vi ska undersöka, är en produkt av en struktur i samhället som säger att de människorna i

just den kulturen inte ska ingå i de resterandes kultur, i detta fall den svenska kulturen, vilket kan tänka sig ha sin grund i strukturell rasism.

3.4 Ungdom, kulturmöten och identitet

Ett sätt att "hitta varandra i utanförskapet" är genom musik. Författaren Ove Sernhede har i ett kapitel ur *Ungdom, kulturmöten och identitet* redigerad av Nader Ahmadi (1998) beskrivit ungdomar i Sverige och deras koppling till afroamerikansk kultur och hip hop-kulturen i USA. Ungdomar med utländskt påbrå jämför deras position i samhället med afroamerikaner i USA. Hip hop-kulturen är vidare ett sätt att formulera utanförskaps-erfarenheter (Ahmadi, 1998:192).

3.5 Förorten i huvudet

För att förklara den tillhörighet som uppstår i ett utanförskap tillsammans med andra i samma position, har Nils Hammarén (2008) i sin doktorsavhandling "Förorten i huvudet" undersökt hur unga män i förorterna i Göteborg konstruerar manlighet och sexualitet. Han intervjuade runt fyrtio unga män med olika etniska bakgrunder. Som givet tar han upp sexualitet och kön som begrepp, men lyfter även gemenskap och identitet. Hammarén (2008:68–69) beskriver att en människa identifierar sig med människor som inte nödvändigtvis är lik dem själva, utan med dem som befinner sig i samma situation. Identifieringen sker i förhållande till vad en person inte är, snarare än tvärtom. Denna studie är relevant för vår studie då den förklarar att det krävs ett utanförskap för att det ska finnas en stark gemenskap.

3.6 Ungdomar och identitet

Almqvist är en av författarna i antologin "Ungdomar och identitet", skriven av Frisé & Hwang (2006), som tar upp olika synsätt på identitetsskapande. Almqvist skriver att personer med olika etniska bakgrunder blir tillskrivna gemensamma egenskaper. Det talas om dem som att de är en egen etnisk grupp. Dessa personer tilldelas en invandraridentitet eller blatteidentitet. Almqvist (2006:40) menar att personer med olika etniska bakgrunder uppfattas som en homogen grupp. Konsekvensen av detta, i synnerhet för barn och ungdomar som kommit till i Sverige i ung ålder eller är födda i Sverige men har utländskt påbrå, är att en förvirrande tillhörighetskänsla är ett faktum när de identifieras som invandrare eller blatte.

3.7 Unga stilar och uttrycksformer

Fornäs, Boëthius, Ganetz och Reimer (1992) skrivit rapporten “Unga stilar och uttrycksformer” där de undersöker ungdomskultur i Sverige. Vi undersöker unga personer i vår studie, vilket vi redogör för under rubriken Avgränsning. Även om det inte är ungdomar som vi undersöker så är den gruppen närmast till vår målgrupp som vi undersöker – ungvuxna. Därför presenterar vi denna forskning om ungdomskultur även om det inte är ungdomar vi undersöker.

Fornäs (1992:11–13) skriver att det finns ett perspektiv på kultur som intresserar sig för kulturers symboler, strukturer, språk, stilar eller andra meningsinnehåll. Särskilt inom ungdomskultur finner vi dessa meningsinnehåll, menar författaren. Ungdomskultur handlar om symboliska uttryck som associeras med ungdomar. Ungdomskultur innehåller kulturella tecken och symboler som genomsyrar hela kulturen. Fornäs (ibid:16–17) menar vidare att kultur utspelar sig genom kommunikation. Symbolisk kommunikation innefattar bland annat språk av något slag. Det innebär inte att det måste vara talet som står för det detta språk, utan det kan handla om exempelvis kroppsspråk, tecken, musik eller dans. Därmed förs inte kultur enbart genom språk av olika slag, utan även genom delad medvetandeflöden ungdomar emellan. Häri ligger någon slags förförståelse för varandra, en igenkänning.

Fornäs (1992:12) tar sedan upp ett intressant påstående som klargör det faktum att det är svårt att generalisera alla ungdomskulturer. Han menar att även om perspektivet intresserar sig för ungdomarnas tolkning av olika språk, vad det betyder och hur de skapar symbolerna betyder inte det att symbolerna är universellt gemensamma för alla ungdomskulturer. Han menar att det finns liknande tolkningsgemenskaper inom ungdomskulturen som gör att ungdomar förstår varandra. På detta sätt möjliggörs en igenkänning hos varandra.

3.8 Dubbla identiteter, gringopolare, blattesvenska = Invandrarungdomar i Sverige?

Mohammes, Shokoohi och Ali (2008) har gjort en studie om ungdomar och deras uppfattningar om kulturmöten. I detta förklarades även kulturmötenas inverkan för ungdomarnas identitetsskapande. Det är både observationer och intervjuer som gjorts i olika städer i Sverige och studiens resultat visade att invandrarungdomar har dubbla identiteter och kulturtillhörighetsproblematik då de lever i flera olika kulturer. Resultatet visade på att invandrarungdomarna måste anpassa sig i form av att klä sig i olika roller för att kunna passa

in i de olika grupperna i samhället. Resultaten påvisade även upplevelser av utanförskap och behov av att känna grupptillhörighet. Genom vänskap med andra invandrare kunde de känna sig tillfredsställda i sin strävan för en grupptillhörighet och minskade i samma veva de upplevda utanförskapskänslorna. Språket är även något som studien kommit att behandla eftersom att det framkom att invandrarungdomar föredrar att prata blattesvenska. Genom språket kan ungdomarna få uttrycka sig på det sättet som de är. Det visade sig att ungdomarna använder blattesvenska för att de känner gemenskap och trygghet i det, en gemenskap och trygghet de inte känner hos etniskt svenska ungdomar (Mohammes, Shokoohi, Ali, 2008:16–18).

4. Metod

4.1 Val av metod

För att uppfylla vårt syfte har vi valt en kvalitativ ansats. Bryman (2008:262) menar att kvalitativ forskning ger en mer detaljrik och djupare förståelse av verkligheten genom att respondenterna själva får lov att tolka deras egen förståelse av ämnet. Eftersom vi vill undersöka blattekturens beståndsdelar i Sverige och dess betydelse för gemenskap lämpade sig en kvalitativ studie bäst. Detta för att med hjälp av kvalitativ forskningsmetod undersöka det subjektiva i individers verkligheter. Det är viktigt att respondenterna genom en kvalitativ studie själva får uttrycka sina tolkningar kring vad som utgör blattekulturen och hur begreppet blatte ska förstås. Metoden gjorde det även möjligt för oss att upprätta en relation till respondenterna vilket är en förutsättning för att kunna förstå deras beskrivning och känsla av fenomenet utifrån deras perspektiv (Bryman, 2008:371)

4.2 Semistrukturerade intervjuer och intervjuguide

Vi har valt att genomföra intervjuer med fyra kvinnor och tre män. De frågor som vi formulerade för våra respondenter gällde deras upplevelse av blattekturens betydelse och på vilket sätt kulturen utmärker sig i förhållande till den svenska.

För att fånga de ungas beskrivningar av blattekulturen och dess betydelse för känsla av gemenskap valde vi att använda oss av semistrukturerade intervjuer. Detta då en semistrukturerad intervju ger våra respondenter utrymme att svara samtidigt som det ger oss som intervjupersoner en viss struktur. Denna struktur hjälpte även oss att förhålla oss till våra förbestämda teman och frågeställningar (Bryman, 2008:414). Med hjälp av följdfrågor finns möjlighet till att få uppföljning av svar, vilket är fördelaktigt då vi kan få ut det mesta av

svaren ifall vi inte förstår dem eller vill ha en djupare förklaring. På detta sätt blir intervjun flexibel (Bryman, 2008:419–420). En semistrukturerad intervju innebär att intervjuaren har en uppsättning frågor genom ett frågeschema (intervjuguide återfinns i Bilaga). Detta frågeschema kan innehålla frågor och teman som intervjuaren utgår ifrån, men är inte särskilt strukturerad då ordningsföljd kan variera och frågorna kan vara allmänt formulerade. Det möjliggör för intervjupersonen att själv kunna styra samtalet inom vissa ramar. Vi har formulerat fyra teman som vi funnit vara övergripande i vårt material. Vi har vidare formulerat 34 frågor. Till frågorna har vi formulerat eventuella följdfrågor om respondenten är kortfattad i sitt svar eller inte ger ett nyanserat svar. Dessa följdfrågor har knappt behövts i våra intervjuer då respondenterna gett oss detaljrika svar.

4.3 Bearbetning av material

Efter att vi genomfört intervjuerna transkriberade vi materialet varefter vi bearbetade det - det vill säga kodade det. För att strukturera upp och koda det inhämtade materialet formulerades följande teman: *Umgående, viktiga värderingar hos vänner, språk, tillhörighet, gemenskap, utanförskap, avstånd från svensk kultur, överlevnadsstrategi, beskrivning av blattkultur, jargonger, stolt eller icke-stolt över att vara blatte*. Detta för att på ett lättarbetat sätt kunna hitta den röda tråden och urskilja relevant information från respondenterna. Därefter har vi noggrant läst igenom alla transkriberingar två gånger. Den första gången läste vi igenom transkriberingarna för att få en överblick och vid det andra tillfället läste vi i ett mer analyserande syfte där vi förde anteckningar vid något intresseväckande. Vidare markerade vi vissa citat med färgpennor som vi ansåg var av relevans. Sedan fördes dessa citat in i en tabell på datorn under de formulerande temana. Därefter delades olika teman in i två större kategorier: *Gemenskap* och *Kännetecknande av kulturen*. Detta för att göra det tydligare för oss att besvara våra frågeställningar. Under respektive kategori visade resultaten att respondenterna hade snarlika upplevelser om vad som kännetecknar blattkulturen och vad som för dem samman till en gemenskap. Dessa attribut kommer vi att redogöra för i avsnittet Resultat och analys.

4.4 Urval och tillvägagångssätt

Vi har valt att intervjua unga vuxna mellan 18–25 år. För att nå våra respondenter har vi genom ett öppet Instagramkonto med cirka 13,700 följare lagt ut en annons. Där efterlyste vi personer som identifierar sig som blattar och kunde tänka sig att ställa upp på en intervju för att berätta om sina egna upplevelser av blattkulturen. Av drygt nittio intresserade valde vi ut

sju intervjupersoner - fyra kvinnor och tre män. Detta genom ett kombinerat strategiskt urval i kombination med ett bekvämlighetsurval som ett andra steg i processen. Ett strategiskt urval valde vi för att vi ville ha särskilda variationer såsom kön och olika bostadsorter. Vi ville dels att respondenterna skulle komma från olika städer i Sverige, dels ville vi ha en någorlunda jämn könsfördelning. Vi resonerade som så att kulturen grundar sig i erfarenheten av det tvärkulturella och inte i kön. Kulturen är således inte specifik för just varken män eller kvinnor, därav landade vi i att vi ville ha en relativ jämn könsfördelning i kombination med geografiskt spridda städer.

Det har varit viktigt för oss att välja respondenter från olika städer för att få en geografisk spridning så att inte beskrivningar av blattekulturen begränsades till en specifik stad. Vi vill få en så bred bild av blattekulturen som möjligt.

Ålund (2002:297) skriver i *Perspektiv på sociala problem* om att kulturella konstruktioner föds ur olika källor och tar sig vitt skilda uttryck. Det innebär att det kan finnas skillnader på uttryck av blattekulturen beroende på stad då städer i sig bär kulturella symboler, dialekter och språk. Dock är vi inte intresserade utav de olika nyanserna såsom olika slang i diverse städer, utan det väsentliga ligger i att det faktiskt används slang. För att få fram upplevelser av kulturens beståndsdelar i stora penseldrag, oberoende av stad, har vi valt respondenter som växt upp i följande städer: Göteborg, Malmö, Örebro, Uppsala, Lund, Kristianstad och Jönköping.

När vi sedan hade funnit potentiella respondenter från olika städer gjordes ett bekvämlighetsurval där de som skulle ha vägarna förbi Malmö med omnejd blev utvalda. En form av icke-sannolikhetsurval är bekvämlighetsurval som bygger på att forskaren väljer de platser eller intervjupersoner som ligger närmast till hands. Bryman (2008:194–195) menar att detta är ett passande sätt för forskningsprojekt med begränsad tid och budget.

Vi har inför varje intervjutillfälle skickat iväg skriftlig information om konfidentialitet och tystnadsplikt via e-post. Där har vi även uppmanat respondenterna att ställa frågor vid eventuella oklarheter inför intervjun. Några träffade vi hemma hos dem, andra på en neutral plats. Det viktigaste för oss var att respondenterna skulle känna sig bekväma och därför fick samtliga innan intervjutillfället förfrågan om önskad plats. Varje intervju har vi spelat in för att sedan kunna transkribera materialet. Alvehus (2013:85) menar att det finns både för och nackdelar med att spela in respondenterna. Det finns en risk för att inspelningen hämmar respondenternas bekvämlighet. Av den anledningen diskuterade vi om vi enbart skulle föra anteckningar under intervjutillfällena, men bestämde oss till slut för att spela in intervjuerna

för att få en så hög tillförlitlighet som möjligt. Alvehus (ibid.) menar att risken med att föra anteckningar är att det som sägs kan komma att bli förändrat längs vägen. Vi insåg även att en eventuell risk med att föra anteckningar skulle vara att vårt fokus skulle ligga på att anteckna, istället för att agera goda lyssnare. Inspelningen blev därför en trygghet för både oss och respondenterna då det som sägs uppfattas ord för ord.

4.5 Litteratursökning

Forsberg & Wengström (2008:153) menar att efter en avgränsning av sitt problemområde ska det formuleras sökord för sin litteratursökning. Litteratursökningen görs då antingen genom en databassökning eller manuellt. Vid en databassökning ska relevanta sökord som berör ämnesområdet sökas på. En manuell sökning innebär däremot att du kan kolla igenom en referenslista för en forskning eller en vetenskaplig artikel och hitta referenser därigenom.

Forsberg och Wengström (ibid.) menar att enskilda ord som används i den rådande frågeställningen är ett sätt att välja sökord på. Vi valde sökorden: *blattekultur*, *blatte*, *invandrarkultur*, *Third Culture kid*, *tredje kultur*, *ungdomskultur*, *wog*, *wog's culture*. Vi har gjort både manuella sökningar och databassökningar för att få fram litteratur. Sökorden hittade vi genom en databassökning på Lubsearch, Google Scholar, LIBRIS och Libsearch. Några litteraturkällor har vi dock hittat genom att kolla på andras uppsatsers referenser. Vi var tvungna att använda oss av engelska termer också eftersom att vi upptäckte att det var begränsat med forskning kring ämnet. Utöver manuell sökning och databassökning har vi träffat en bibliotekarie på Samhällsvetenskapliga fakultetens bibliotek under ett tillfälle för att få hjälp med lämpliga sökord och databaser.

4.6 Avgränsning

Syftet med denna studie är att undersöka hur den yngre generationen beskriver kulturen, just därför har vi avgränsat oss till unga mellan 18–25 år. Hur denna kultur sedan utvecklats eller uttrycks i vuxen ålder är något vi avgränsat oss från att undersöka då syftet varit att få fram kulturens betydelse för gemenskap, vilket vi menar är något som utvecklas i tidig ålder. Vi ville trots det inte att respondenterna skulle vara allt för unga då identitetsutvecklingen i tonåren kan vara instabil. Tonårstiden präglas av osäkerhet och förvirring kring sin identitet av många, menar exempelvis barn- och ungdomspsykiatri (BUP, 2014). Vi vill att våra respondenter skulle ha jobbat mer på sin självkännet och vara mer säkra i sin identitet. Av dessa anledningar valde vi att inte intervjua personer yngre än 18 år.

Förutom åldern, ville vi bara ha upplevelser från de som faktiskt själva identifierar sig som blattar. Vi har därför inte haft för avsikt att själva identifiera vem som faller inom ramen för att vara blatte utifrån exempelvis en vithetsdiskussion eller egna erfarenheter. Vår avsikt har aldrig varit att reda ut begreppet blatte utan att få fram den tredje kulturen som utvecklats av de som identifierar sig som blattar.

4.7 Etiska överväganden

När det gäller att skydda den enskilda individen finns ett individskyddskrav där ingen som medverkar i en studie får komma till skada på något sätt, inte minst om det är unga som undersöks, skriver Svedmark (2012:109). Samtycke är vidare grunden i forskningsetiska sammanhang och i kvalitativa studier innebär det att forskningspersonerna i exempelvis en intervju samtycker till att delta (ibid:32).

Frivillighet, integritet, konfidentialitet och anonymitet menar Bryman (2008:131–132) är grundläggande etiska frågor för de direkt inblandade i forskningen. Det innebär att vi måste ta hänsyn till några etiska principer gentemot våra respondenter. Exempel på dessa formuleras genom fyra principer: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Samtliga etiska principer har vi förhållit oss till, detta genom respondenternas samtycke till att använda materialet efter intervjun, informera om frivilligheten i deltagandet av studien, informera om att respondenternas uppgifter behandlas med anonymitet och att informationen vi tillhandahåller enbart kommer att användas för forskningsändamål (Bryman, 2008:131–132). Samtliga principer har formulerats per e-post men även tagits muntligt inför varje intervjutillfälle. Respondenterna är helt anonyma i vår studie med fiktiva namn.

Svedmark (2012:110) skriver vidare att risken kan komma att bli större än nyttan i de fall där särskilda grupper, såsom exempelvis invandrare eller unga, pekas ut genom forskningen som en riskgrupp. I samband med undersökningen av gruppen riskerar forskningen att bidra till ett ökat strukturellt förtryck gentemot dessa. Vi är medvetna om att vi pekar ut grupper i samband med att vi synliggör blattekulturen, men det kompenseras genom vår intention att synliggöra målgruppens upplevelser - som inte försvinner genom att blunda för dem. Trots att vi själva inte tillskriver en viss grupp egenskaper, finns det en risk i att vi upprätthåller stereotyper utifrån hur vi genom vår teoretiska ansats belyser gruppen vi intervjuar som "avvikande" och tilldelar de särskilda gemensamma egenskaper. Dock så menar författarna

(ibid) att sådana strukturella risker ligger bortom etikprövningslagens gränser. Vi bedömer att det allmänna kunskapsutvecklande värdet av studien är större än risken för bidragandet till ett strukturellt förtryck. Inte minst då det just är det strukturella förtrycket som belyses med en kritisk blick.

4.8 Tillförlitlighet och äkthet

Även om det oftast i kvantitativa undersökningar är enklare att mäta reliabiliteten och validiteten så utesluts inte begreppen från kvalitativa undersökningar. Det råder dock delade meningar kring dess relevans då begreppen inte går att använda och applicera rakt av på en kvalitativ studie. Ett sätt att mäta kvalitén i vetenskapliga sammanhang är genom att föra en diskussion kring begreppen reliabilitet och validitet och distinktionen dem emellan. Reliabilitet avser huruvida resultatet är upprepningsbart medan validitet diskuterar hur en valt att genomföra undersökningen genom att ifrågasätta ifall en verkligen mätt det som skulle ha mätts i förhållande till forskningens syfte (Alvehus, 2013:122).

I en hermeneutisk ansats är det inte menat att nå en universell sanning, utan all kunskap är relativ (Bryman, 2008:507–508). I synnerhet när det gäller kultur, då det är något som i sig ständigt skapas och återskapas. Vi är alltså medvetna om att kultur skapas socialt och därför är föränderlig. Det innebär att de tolkningar vi gör idag är präglade av denna tid, men även att våra tolkningar grundar sig på andras upplevelser och tolkningar. Kravet på upprepningsbarhet blir därför svårt att uppnå. Inte minst då vi varit två intervjuare vilket innebär att vi inte hade kunnat få exakt samma svar även ifall vi hade intervjuat samma person. Det går inte att garantera att respondenterna levererar samma utsagor i två intervjuer som sker vid olika tillfällen (Alvehus, 2013:122).

Ett sätt att mäta validiteten i kvalitativ forskning har varit att föra en diskussion av resultatets praktiska användbarhet. Lincon och Guba talar om begreppen *tillförlitlighet* och *äkthet* som en motsvarighet till reliabilitet och validitet som det snarare talas om i kvantitativa studier (Bryman, 2008:352). De bryter ner tillförlitlighet i underkategorier som *trovärdighet*, *överförbarhet*, *pålitlighet* och *möjlighet att styrka och konfirmera*. För att öka *trovärdigheten* har vi förutom att spela in intervjuerna även rapporterat transkriberingen till samtliga respondenter för att ge dem en möjlighet att kommentera intervjusamtalet (Bryman, 2008:355). Vi fick inga kommentarer på transkriberingarna. Då studiens syfte aldrig varit menad att ge ett representativt resultat har *överförbarheten* inte varit central (Bryman, 2008:355). Trots den lilla grupp vi intervjuat har alla som identifierat sig som blattar varit

uppvuxna i förorter med gemensamma socioekonomiska villkor med liknande förutsättningar. Det innebär inte att alla som identifierar sig som blattar har samma upplevelser för det, men vi menar att överförbarheten skulle kunna vara möjlig för individer med liknande bakgrund. Dock så är det upp till andra forskare att avgöra hur pass överförbara våra resultat är. Vi kan enbart vara detaljerade och noggranna i våra beskrivningar av processen för att göra den så transparent som möjligt. Detta för att ge en möjlighet till läsaren att själv tolka och följa tolkningsprocessen. Detta är även ett sätt för oss att bekräfta *pålitligheten*, som vi gjort med hjälp av en fullständig och tillgänglig redogörelse av alla faser i forskningsprocessen (Bryman, 2008:352). Förutom att forskningsprocessen är redovisad har vi även lyft vår egen relation till blattekulturen för att delge läsaren vår förförståelse, som ett sätt att öka pålitligheten ytterligare (Bryman, 2008:355). Eftersom vi anser oss vara unga och själva identifierar oss som blattar, har vi varit nära till de personer som studerats. Vi har därför varit medvetna om att vår egen förförståelse kan påverkas av hur vi tolkar berättelserna. Eftersom vi själva har våra egna upplevelser av kulturen har det varit viktigt med semistrukturerade intervjuer för att inte färga respondenternas svar. En viss struktur i våra intervjufrågor har varit nödvändig för att öka tillförlitligheten. Genom dessa fick respondenterna svara på frågor i samma ordningsföljd. Intervjuguiden är även bifogad för att ge möjlighet för textmottagaren att själv ta ställning till intervjuguiden och analysen av den. Samtidigt ser vi vår närhet till respondenternas erfarenhet som en fördel, då vi kunnat uppmärksamma och fånga upp det subtila i berättelserna. Eftersom intervjupersonerna kunde känna igen sig i oss anser vi att det skapades en ömsesidig konversation, både gällande tal och jargonger. Detta gynnade resultatet på det sätt att hämningar i svarsflödet minskades och informanterna kände sig bekväma. Vi tror att det resulterade i ett rikare samtal.

Inom ramen för tillförlitlighet pratar även författarna om *möjlighet att styrka och konfirmera*, där forskarna bör bekräfta att de agerat i god tro utifrån insikten att det inte går att få någon fullständig objektivitet i forskningen. Detta genom att exempelvis inte låta personliga värderingar påverka slutsatsen (ibid). Det är viktigt att påpeka att vi inte har kunnat undgå vår förförståelse, erfarenheter och engagemang för ämnet då vi tolkat de ungas beskrivning av kulturen. Med det i åtanke har vi tagit hjälp av studiens teoretiska ramverk för att försöka distansera oss något från materialet. Med en annan förförståelse, erfarenhet, engagemang eller vetenskaplig teori hade tolkningen säkerligen sett annorlunda ut. Vi har därför gjort det tydligt för text-mottagaren hur vi gått tillväga i vår datainsamling och kodningen av den för att ge andra en möjlighet till att följa tankeprocessen.

Oavsett metodval inom det kvalitativa spektrumet skulle vi inte kunna garantera äktheten i från respondenterna då det i slutändan handlar om subjektiva upplevelser. Detta trots att respondenterna uppfyllt alla kriterier och har den information vi vill åt, så är det i slutändan personliga berättelser som vi utgår ifrån och som aldrig kan värderas mer än just som subjektivt. Vi hade kunnat ta del av fler upplevelser av kulturen för att göra den mer representativ men det hade varit på bekostnad av de subjektiva upplevelserna av intervjun. Vårt syfte har aldrig varit att ta reda på en representativ bild av blattkulturen, utan utläsa de ungas upplevelser av kulturen och utifrån deras beskrivning tolka dess betydelse för dem. Det innebär att resultatet i denna studie inte kan användas för att förklara blattkulturen i stort.

5. Arbetsfördelning

Det har varit viktigt för oss som uppsatspartners att följa samma tankemönster för att inte förlora den röda tråden i vad som faktiskt undersökts under skrivandets gång. Vi har därför valt att arbeta med alla avsnitt gemensamt eftersom vi anser att kärnan skulle gå förlorad utan gemensamt skrivande. Före varje avsnitt har en diskussion förts kring upplägg och tankegångar. De gånger vi fördelade arbetet handlade det om uppsökandet av information. Därefter skrev vi avsnitten tillsammans, vilket möjliggjorts genom likasinnade tankebanor och ständig diskussion både innan, under och efter varit avsnitt. Arbetet har därför skett gemensamt. Vi har däremot delat upp intervjuerna för att spara tid. Vi kände även att det skulle finnas en risk för stress hos respondenterna med två intervjuare och kom fram till att det skulle bli en annan kvalitet ifall vi delade upp oss. Efter varje intervjutillfälle fördes en dialog kring vad som framkom under intervjuerna. Transkriberingen skedde sedan tillsammans för att utbyta tankar och tolkningar som uppkom i samband med transkribering.

6. Presentation av intervjupersoner

Respondenterna i studien har behandlats med anonymitet och namnen är fiktiva.

Abdi

Abdi föddes i Sverige, Jönköping år 1992 (25 år gammal). Båda hans föräldrar är från Syrien. Han har under hela sitt liv umgåtts med andra som identifierar sig som blattar, för att inte bli ifrågasatt. Han har pluggat media i tre år och jobbar som musikjournalist med inriktning på hiphop. Han ser sig själv som en vänlig, rolig och intelligent kille.

Masoud

Masoud föddes i Uppsala år 1995 (22 år). Båda föräldrarna är från Pakistan. Hon jobbar som barnskötare och beskriver sig själv som ärlig, rolig och smart. Hon pratar om sig själv som en stolt blatte men beskriver komplexiteten i att vara blatte och tjej, som hon menar ur en rasistiskt och patriarkalisk synvinkel är en dubbel utmaning. Hon menar att du då betraktas som osmart och att det därför blir svårare att bli lyssnad till.

Roshna

Roshan föddes i Göteborg, 1995 (23 år). Hon är aktiv på sociala medier där hon brinner för frågor kring feminism och kvinnans frigörelse från mannen. Hennes föräldrar är från Kurdistan. Hon har aldrig delat deras begränsande värderingar och har under sin uppväxt haft en ansträngd relation till dem båda. Hon menar att hon känner sig som mest hemma i blattekulturen för det är där andra med samma politiska position som hon själv finns, vilket gör att hon känner samhörighet till andra som identifierar sig som blattar

Paula

Paula är född i Lund 1994 (24 år) och studerar konst. Paulas mamma är född i Sverige men har föräldrar från Ungern. Paulas pappa är från Bolivia. Paula känner att hon många gånger känt fördelar med att ha en mamma som talar korrekt svenska och att hon därför kunnat passera som "icke-blatte" i situationer som krävt det. För henne har blattekulturen varit till fördel. Hon beskriver att hon kan lite av alla språk, mycket om olika matkulturer och hur det funkar hemma hos diverse familjekonstellationer. Det sämsta är dock att bli utsatt för rasism och att behöva visa sig extra trovärdig vid jobbansökan. Hon beskriver det som "en sån uppenbar blatteproblematik".

Ali

Ali föddes 1996 (22 år) i Kristianstad. Han jobbar även där som fritidsledare. Hans föräldrar är från Somalia. Ali har aldrig skämts över att identifiera sig som blatte. Han menar att det beror på att han varit uppvuxen i en förort där han kunnat identifiera sig med andra likasinnade. Det absolut bästa med blattekulturen är gemenskapen. Det han beskriver som det sämsta med blattekulturen är det underförstådda i att aldrig behöva komma i tid. Han menar att alla blattar har detta gemensamt för fixering av tid inte är något som finns i föräldrarnas kultur.

Yousef

Yousef föddes i Örebro, år 1999 (18 år). Han är uppvuxen i en förort tillsammans med sin mamma som är från Libanon och hans pappa som är från Kina. Han pratar båda språken men har varken besökt Libanon eller Kina. Eftersom han har en ovanlig kombination av etnisk bakgrund så har blattekulturen varit den enda kultur han någonsin kunnat relatera till. I den finner han gemenskap och slänger sig med ord sprungen från alla språk han lärt sig från kompisarna på gården.

Yasmine

Yasmine föddes år 1996 i Malmö (21 år). Hon jobbar som undersköterska men driver även sociala kanaler där hon pratar om rasism i Sverige. Hennes föräldrar är kurder från Iran och hon har en nära relation till dem. Hennes föräldrar kom hit då de flydde som aktivister. När hon var yngre definierade hon sig som svensk med kurdiska föräldrar, men numera definierar hon sig som blatte. Dels för att omgivningen har definierat henne som blatte (på ett negativt sätt) dels för att hon numera är stolt över att vara det.

7. Teoretisk referensram

Goffman (2011:9) ses som upphovsmannen till den sociologiska betydelsen av begreppet stigma. Begreppet användes redan på gamla grekernas tid för att synliggöra en person som ansågs vara ovanlig eller avvikande på något sätt. Detta kunde yttra sig genom att skära eller bränna in tecken på kroppen. Goffman (ibid.) har vidareutvecklat begreppet stigma och menar att varje samhälle delar in människor i sociala kategorier och bestämmer vilka egenskaper som är vanliga för medlemmarna i varje sådan kategori. Särskilda spelregler finns inom dessa sociala kategorier och händer något ovanligt utöver dessa väcker det uppmärksamhet. Kommer exempelvis en främling in i en gemenskap, har gemenskapen redan vid första åsynen av denne både kategoriserat främlingen och fastställt vissa egenskaper. När främlingen kategoriseras redan vid första åsyn på grund av förutfattade meningar kallas det för *virtuell identitet*. Främlingens faktiska egenskaper kallas för *faktisk identitet*. Om en person blir sedd utifrån en gemenskaps ögon som att främlingen är olik (virtuell identitet) och det framgår att det finns någon egenskap som är mindre önskvärd hos denne person, reduceras denne till en mindre önskvärd person i gemenskapens medvetande. Personen i fråga har här blivit stämplad och som Goffman (2011:141) även kallar det, "avvikande". Resterande som befinner sig i gemenskapen kallar han för "normala". Det handlar om att den stigmatiserades egenskaper upplevs som oförenliga med den mall som en social kategori har för hur en individ bör vara.

Goffman (2011:13) menar vidare att konsekvenserna för att vara avvikande är utstötning från en gemenskap, de normala. Den stigmatiserade, med dennes faktiska identitet, skulle enkelt accepterats i de spelregler och i det sociala samspel som finns inom en social kategori. Dock av den anledning att det finns ett icke-önskvärt drag eller egenskap, får det gruppen att vända sig bort från den avvikande och samtidigt utesluta den stigmatiserade från gemenskap. Ett sätt att hantera detta för stigmatiserade personer är genom *alienation*. Det är när en individ som har ett stigma lyckas vara relativt oberörd av omgivningens stämpling på den. Individen känner sig som en helt normal människa och kan känna att det är de andra, som stämplar, som är onormala. Goffman (ibid.) påpekar att det inte är alla personer som bär på ett stigma som känner alienation, men det är ett vanligt förekommande fenomen. Goffman (2011:140) menar också att en lösning för den stigmatiserade kan också vara att helt avstå från gemenskapen som upprätthåller normerna och därmed göra ett aktivt motstånd från att binda sig till den rådande gemenskapen.

Ett annat sätt att hantera utanförskap som konsekvens är genom att hitta andra likasinnade som tillhör samma sorts utanförskap. Goffman (2011:28) har begrepp som han kallar för *de egna* och *de visa*. För att dela erfarenheter, tröst och känna tillhörighet någonstans kan den stigmatiserade söka tröst hos sina egna. De egna är personer som har samma sorts stigma och kan med dem känna sig som sig själv. Den som har ett stigma kan då koppla från det faktum att denne har ett stigma. Vidare är *de visa* de personer som Goffman (ibid) kallar för normala och som på något sätt tagit ställning för de stigmatiserade. Dessa kan exempelvis vara sådana som jobbar i människobehandlande organisationer.

Goffman (2011:139–140) menar vidare att det finns gemensamma normativa förväntningar för i stort sett alla samhällsmedlemmar. Dessa normativa förväntningar har direkta effekter på den som brutit mot dessa normer, inte minst på individens identitet. Det handlar inte om att medvetet vilja bryta mot de normativa förväntningarna som finns (åtminstone inte alla) då det inte alltid går att styra över detta. Handlar det om ett stigma som exempelvis baseras på hur du ser ut, finns det inte mycket du kan göra för att ändra på detta (i dagens läge skönhetsoperera sig i sådana fall). Det handlar om individens livsomständigheter som bestämmer huruvida denna kan uppnå de normativa förväntningarna eller inte, men betyder inte per automatik att individer inte försöker rätta sig efter samhällsnormerna.

Att försöka anpassa sig i den mån det går för att försöka efterleva omgivningens normativa förväntningar är ett vanligt förekommande fenomen. Det resulterar ofta i att individen känner sig maktlös i sin situation och kan påverka synen på sig själv, i negativ benämning, då

samhället inte accepterar den stigmatiserade hur mycket den än försöker. Fenomenet att anpassa sig utefter de normala, kallar Goffman för *skylning*. Det handlar om att dölja eller göra sig av med sitt stigma för att förhålla sig till normen. Ett sätt kan vara att byta efternamn eller genomgå plastikoperationer (Goffman, 2011:113). Alla åtgärder som vidtas för att inte kopplas samman med sitt förflutna och minska spänningen i interaktion med de normala.

Begreppet *passering* är en annan strategi som tar upp och innebär en splittring mellan två identiteter (Goffman, 2011:82). Det innebär att den avvikande försöker antingen dölja eller bli av med stigmasymboler som denna bär på i särskilda situationer. Exempelvis genom att dölja tatueringar eller låtsas heta något annat än vad den egentligen gör.

8. Resultat och analys

Vi kommer att använda Goffmans teori om stigma som vi kommer att applicera på blattekulturen då en alternativ tredje kultur i förhållande till normen, den svenska kulturen, blir avvikande. Ett stigma menar Goffman (2011:11) består utav en speciell relation mellan ett attribut och ett mönster (stereotyp). Att leva med ett stigma innebär att vara betraktad som en avvikare i olika avseenden och lämnar den med stigma i utanförskap. Majoriteten är vita i Sverige och därför också normen. Som nämns tidigare är svenskhet dessutom nära kopplat till vithet (Hübinette, Hörnfeldt, Farahani, Rosales, 2012:12) vilket innebär att allt som inte faller inom ramen för vit kommer att betraktas som avvikande. Utanförskapet präglas av känslor om att ha egenskaper som i förhållande till den vithetsnorm som råder, inte är bra nog. Det innebär inte att icke-vita (blattar) är en avvikande grupp i allmänhet, utan enbart i miljön de befinner sig i. "Stigma är ett generellt drag i samhället, en process som förekommer överallt där det finns identitetsnormer" (Goffman, 2011, s 141). Det som betraktas som avvikande i respektive norm är alltså kontextbundet och vi tar därför avstånd från att fastställa blattar som något som traditionellt definieras som stigmatiskt. Stigmatologi används enbart som ett verktyg för att förstå de fenomen som händer vid stigmatiseringsprocessen hos respondenterna i rum där de betraktas som avvikande.

Vi har delat upp analysen i två delar, en som beskriver respondenternas svar kring betydelsen av gemenskap och en som beskriver deras upplevelser kring blattekulturen. Även om vi delat upp analysen utifrån kategorierna "betydelse för gemenskap" och "kännetecknande av blattekulturen" så går de hand i hand. Det går inte att tala om jargong utan att tala om språk, på samma sätt som det inte går att nämna gemenskap utan att nämna vad som binder dem

ihop till en gemenskap, vilket i sig blir ett beskrivande av de attribut som kännetecknar kulturen.

8.1 Betydelsen för gemenskap

Diskrepansen mellan den virtuella identiteten och den faktiska identiteten medför ett liv i utanförskap, vilket resulterar i att den enskilde avskämmas från både samhället och sig själv (Goffman, 2011:10). Det betyder inte att den enskilde står helt utanför samhället, utan söker sig istället till sina egna. *Relationer till den egna gruppen* är den grupp du delar stigma med (Goffman, 2011:123) Tillsammans i det förenade stigmat delas en gemensam förståelse och erfarenhet som bygger upp gruppens identitet. Den grupp som stigmat delas med, och som du också identifieras med, kommer att betraktas som autentisk och lojal.

“Man känner sig hemma i blattekulturen, typ andra blattar som man kan relatera till på andra sätt, för man har samma politiska position så man har mycket gemensamma upplevelser. Bara det att vara icke-vit innebär samma politiska position, som att man tex möts av rasism. Man får mycket gemensamt i sina upplevelser. Och det gör att man bondar i förtrycket. Det är där lojaliteten kommer ifrån, för det vita ser på blattar som bajs...så man får inget från det vita samhället, man får det istället från andra blattar”.
- Roshna

Ovanstående citat beskriver en gemensam erfarenhet i att befinna sig i samma politiska position, där respondenterna bara där delar gemensam förståelse som bygger upp deras identitet inom *den egna gruppen*. Hur Roshna sedan upplever att samhället “ser” på henne som blatte är ett stigma Goffman menar att personer lär sig i ett samhälle genom socialiseringsprocessen (Edling & Rydgren, 2007:164). Detta stigma kan förklara Roshnas upplevelse av att inte känna lojalitet från vita i samhället. Samtidigt som samma orsak kan förklara den lojalitet som beskrivs inom blattekulturen.

“Blattekulturen betyder skitmycket, för här i Sverige, det är ett vitt land, fett organiserat, tydlig norm om hur man ska vara. Man ska vara på ett visst sätt, mellanmål och fika, men i exempel i amazonskogen någonstans i Brasilien, där är det någon som tar upp en krokodil med handen, och det kanske skulle anses som ett djuriskt beteende om man bevittnade i Sverige. Samma med sitta på golvet när man äter. Blattar förstår om man sätter sig på golvet och äter, men min kollega som är svensk hade sagt vad gör du på golvet. Så i blattekulturen

får jag vara mig själv bara genom att bara vara. Vi blattar tar lätt på allt, vi har sett mycket. Man åker på en ångest för att ingen fattar en, men blattekulturen är tolerant”.

- Masoud

Detta citat visar både vad hon upplever karakteriserar blattekulturen men även varför hon känner gemenskap med andra blattar - det finns gemensamma erfarenheter och förståelser för de som delar samma stigma. Förståelsen grundar sig i de gemensamma erfarenheter kring kulturella olikheter vilket förenar dem i upplevelsen av en tolerant aura. Denna toleranta och förstående auran bekräftar även en annan respondent:

“Svensk kultur handlar om att hålla saker för sig själv, jantelagen, tillbakadragen. Jag vill inte smutskasta, jag tycker det är helt okej att bete sig så. De förstår inte kultur lika mycket...speciellt när de bara sett en sak hela sitt liv. Uppfostrad runt svenskar, har bara svenska vänner, fattar inte varför kanske invandrartjejer har det lite mer strikt. Alltså min kompis säger ey jag måste va hemma innan 21, like jag fattar. Medan svenskar blir sådär 'vadå varför det, du är ju 20'. Vi blattar har inte bara sett en sak, utan tusen saker från alla länder genom vårt multietniska umgänge”

- Abdi

Att avgränsa sig från andra grupper är ett sätt att stärka sin egen grupptillhörighet. Samtliga respondenter hade på något sätt tagit avstånd från den svenska kulturen, vare sig det handlar om att inte fira svenska traditioner eller genom att känna förakt eller obehagkänslor gentemot svenska normer och värderingar. Detta kan liknas väl med det Goffman (2011:139) säger om att alla samhällsmedlemmar har en viss stomme av institutionaliserade normativa förväntningar inom sig. Den individ som inte kan vidmakthålla en viss eftersträvad identitet avskiljer sig medvetet från den gemenskap som vidmakthåller normerna eller avstår från att på något sätt utveckla en relation till den gemenskapen. Den normativa personen är i detta fall den vita svensken, det vill säga, icke blatte. Ett exempel vi tagit upp förut men som törs ta upp igen är när Goffman (ibid) skriver att den som inte behöver skämmas är den normativa personen som är en vit, ung, gift, heterosexuell man med collegeutbildning med frisk hy, lagom vikt och längd. En strategi för den stigmatiserade är att helt avstå från gemenskapen som upprätthåller normerna och därmed göra ett aktivt motstånd från att binda sig till den rådande gemenskapen. Detta är en strategi som beskrivs som ett högst påfrestande val för

både samhället och för individen (Goffman, 2011: 140). Detta kan förklara det förakt som några respondenter uttryckte gentemot den svenska kulturen och svenskar i allmänhet. Det kan även förklara varför samtliga respondenter aldrig själva tog initiativ till att fira typiska svenska traditioner.

8.2 Beskrivning av blattekulturen

8.2.1 Jargonger

Samtliga respondenter hade nästintill liknande beskrivningar kring de jargonger som råder inom blattekulturen. Dessa jargonger kan förstås utifrån Goffmans (2011:123) begrepp “de egna”, där individer som delar stigma kan känna sig hemma och oberörd av dennes “defekt”. Respondenterna kan prata utan hämningar med varandra och Roshna beskriver detta nedan genom att tala om att jargongen exempelvis är rak och ledig:

“Man behöver inte sugarcoata allting i samtal med andra blattar. Det är mer ledigt. Man måste inte ta hänsyn till deras känslor på samma sätt. Man kan prata rakt, avbryta... inte behöva överanalysera saker. Man kan blanda in andra ord också som man undviker annars”.

- Roshna

Vidare beskrivs den självdistans som många respondenter talar om:

“Det finns typ ingen blatte utan självdistans. Jag tänker typ att man fått det av rasism och sånt. Av att ständigt få höra att man är en jävla blatte tills man själv skrattar åt det och påtalar för alla om att man är blatte...vilket lett till en jargong med mycket roasting, självdistans och ärlighet mellan varandra”

- Paula

Självdistansen nämner sex stycken av de sju vi intervjuade. Respondenterna menar att självdistansen kännetecknar jargongen som finns inom blattekulturen. Uppbyggandet av självdistansen kan förklaras genom Goffmans (2011:124) beskrivning av stigmatiserades relationer till andra grupper. När den stigmatiserade blivit medveten om att hans tillkortakommande inte går att bortse ifrån, försöker den stigmatiserade minska spänningen genom att uttryckligen påtala sitt stigma som ett sätt som visar på att denne är frigjord.

Genom att inför andra redan påtala att en är blatte med ett visst lättsinne bättrar du, i relation till de normala, på den sociala situationen. Samtidigt som detta sätt inte är självklart i alla situationer. Nästan alla respondenter upplevde att jargongen och språket enbart kan utövas hos andra blattar eller vita som anammat blattekulturen och därmed tagit del av den. Goffman (2011:28) talar om “de visa” som tillhör den normala gruppen som tagit ställning för de stigmatiserade, de avvikande, genom exempelvis acceptans eller knutit någon form av band till dem.

“Alltså jag kan ju säga para och sånt framför vita, bara de är ifrån orten, para är ju pengar på kurdiska, Vi har blandat alla ord här i orten och tillslut förstår alla som tagit del av blattekulturen att para betyder pengar, oavsett om du är blatte eller inte... men hade liksom tonat ner mitt språk och hela mitt sätt i helt vita rum”.

- Ali

Citatet påvisar hur “de visa” kan ta del av språket om det är uppvuxna i förorter och att det bara är då de kan uttrycka sig utan hämningar. Samtidigt fanns det två respondenter som förklarade att de vägrar att anpassa sina jargonger och språkbruk oberoende av omgivningen, som ett sätt att förstärka sin gruppstillhörighet. Här talar Goffman (2011:14) om alienation. När den med ett stigma är oberörd av omgivningens stämpling av den. Nedanstående citat påvisar detta:

“När jag var yngre så anpassade jag alltid mitt språk, men nu i äldre dar så skiter jag i, om de inte fattar vad jag säger får de fråga, om de ser ner på mitt sätt att föra mig på så är det deras problem. Om de ser ner på min höga hiphop musiken i bilen är det deras problem att de bara bestämt sig för att vit musik är finkultur. De ska inte bestämma vad som är fint. Jag har slutat sänka musiken i bilen. Jag tänker inte anpassa mig för att de har en smutsig syn på oss. Jag tänker inte mörka blattekulturen, för det är en del av mig och jag orkar inte visa något annat. Tycker synd om alla de blattar, som mina bröder och systrar, som gjort sina näsor för att förhålla sig till vithetsnormen...eller de som på riktigt bytt efternamn helt som jag var nära att göra en gång men fuck it... nej!”.

- Yousef

Yousef beskriver ovan en tydlig överlevnadsstrategi som används av hans vänner. Att byta efternamn eller genomgå plastikoperationer är precis det exempel som beskrivs i det som Goffman benämner som skylning (Goffman, 2011:113).

8.2.2 Musik

”Hiphop. För det är där jag känner jag kan relatera. Det tilltalar förortskids, folk från arbetsskassen. Folk som upplevt någon form av förtryck...och folk som upplevt förtryck ser oftast ut som oss...så till och med deras utseende relaterar jag till”.

- Masoud

Samtliga respondenter lyssnar i grunden på urban musik, det vill säga hiphop/R&B/dancehall. Förutom det upplever de att det är den musiken som kännetecknar blattekulturen och på så sätt för musiken dem samman i en gemenskap med liknande erfarenhet. Ofta är de som skapar och framför musiken artister som samtliga respondenter kan identifiera sig med, antingen genom liknande erfarenheter av miljonprogram, rasism eller till utseende. Ove Sernhede (1998:192) har beskrivit just ungdomars koppling till afroamerikansk kultur, där han menar att ungdomarna med utländskt påbrå jämför deras position i samhället med afroamerikaner i USA. Även i USA är Hip hop-kulturen ett sätt att formulera utanförskaps-erfarenheter.

8.2.3 Värderingar

Vidare beskrivs värderingar inom blattekulturen:

”Jag tänker typ att blattar är mer kollektiv, men svenskar är typ individualister”

- Yousef

“(...) Ibland kan jag uppskatta den svenska kulturen, för de låter en vara i bussen, men å andra sidan har de inte ens rygg..inte ens för familjen och när de ska handla middag så swishar de jämnt mellan sig. Det är högst ovanligt att i blattekulturen dela upp betalning för en gemensam middag hos en vän”.

- Yasmin

“(...) du vet om jag säger en person är en lojal så är det en blatte. Men svenskar kan också vara lojala. Men när jag tänker på blattar så tänker jag på brödraskap, familj, ha din rygg mentaliteten”.

- Ali

Lojalitet och generositeten bekräftas ytterligare av en annan respondent:

*“(...) En blatte säger oftast vad som sker i deras huvuden,
Och en blatte..de är typ lite hårda, väldigt vänlig, hjälpsam, generös, tror till och med
att det finns statistik på att blattekillar hjälper äldre ur bussen mest”.*

- Abdi

Samma lojalitet kan förklara den generositet i kulturen som upprepade gånger beskrivs av samtliga respondenter. Lojaliteten beskrevs som en konsekvens av att vara utanför och inte hitta stöd och lojalitet hos *de normala*. Denna lojalitet har då förstärkts inom den egna gruppen och bidragit till den generositet som samtliga känner att de är skyldiga att visa varandra.

8.2.4 Språk

Som svar på var dialekten och språkmelodin i kulturen kommer ifrån, menar en av respondenterna följande:

”Inga av våra föräldrar har vad man kallar för “ren svenska”, man har hört deras brytning dagligen och eftersom mamma och pappa var de jag pratade med innan jag ens började på dagis, så blev det sådär, att man tog över deras brytning lite”.

- Paula

En annan respondent har en annan syn på språkmelodin:

”Man har aldrig betraktats som svensk. Hela ens liv har man fått höra att man är andra generationens invandrare. Och hur pratar invandrare? Tillslut blir det ju så man undermedvetet börjar prata som en invandrare”

- Yousef

Språket menar alla respondenter innehåller slang. Det som skiljer slangen från ungdomskulturen är typen av slang, som ofta inte är förkortningar på svenska ord, utan hämtade från världens olika hörn och blivit integrerade i de flestas vokabulär inom kulturen.

“(…) Det kommer någonting med att ha så många kulturer, även om jag är från Bolivia så är jag lika rädd för sheytan (djävulen) som är från andra religioner och kulturer. Jag använder ord som “haram” trots att jag inte är muslim men det har blivit ett uttryck för något som är “syndigt” oavsett vilken blatte som säger det”.

- Paula

“(…) Och slangen är sånt man lärt sig från när man var liten, då man var hemma hos sina diverse kompisar och var mer exponerad för alla olika invandrarfamiljer och tog ord därifrån”

- Yasmine

“Bror” är ett återkommande exempel på deras beskrivning av språk hos respondenterna, det är hur du tilltalar någon du identifierat som blatte. Eftersom respondenterna beskriver brödraskap och ha-din-rygg-mentalitet inom kulturen ger även “bror” som hörs upprepade gånger en naturlig förklaring.

Mycket slang. Då är det många slang som kommer från arabiska, engelska, somaliska språket. Kan prata den svenska jag pratar med blattarna fastän med mina svenska kompisar också. om jag känner mig jättebekväm med personen för annars skulle de titta på mig som om jag vore dum i huvudet och tänka jävla blatte, prata ordentligt. De skulle heller inte fatta alla ord vi använder. Till en blatte kan jag säga “inshallah” trots att hen är kristen. De vet vad det betyder.

- Ali

Ali nämner här att han kan växla och anpassa språket. Ortensvenskan som några av respondenterna kallar det för, beskrivs av samtliga som det språk som faller sig naturligt. Samtliga beskriver det som ett ledigt, rakt och jämlikt sätt att prata på. Förutom slang så påpekar respondenterna att det är vanligt med tendenser av en viss språkmelodi som är typiskt för de som identifierar sig som blattar, oavsett dialektsskillnader i landet. Hör du inte den så kan du exkluderas från den autentiska “blatten” om inte andra attribut erhålls. Det respondenterna hade gemensamt i deras erfarenheter var att anpassa sitt språk i sammanhang där deras attribut inte lämpar sig, som till exempel när Ali ovan beskriver att han anpassar sitt språk bland de han kallar för sina “svenska vänner”. Goffman (2011, s 113) pratar här om passering, som innebär en splittring mellan två identiteter, där du försöker passera med ditt

stigma genom att försöka dölja det. Detta genom exempelvis tillfälligt namnbyte eller som i detta fall, genom ett byte av dialekt. På samma sätt minskar Ali spänningen med de normala genom att anpassa sitt språk. Respondenten Yousef beskriver även hur han under sina yrkesår som kundtjänstmedarbetare alltid ändrade sitt namn och dialekt för att dölja sitt stigma.

“Gustav bergström säljer ju bra mycket bättre än typ Mohammed Al Qaz... och då måste jag ändra hela min melodi i språket så jag låter som en riktig svenne. Annars skulle jag inte få sålt något på hela dagen. Och så har man lärt sig att växla sitt språk.

- Yousef

Det språk med tillhörande språkmelodi som används i blattekulturen är inte en gångbar språklig resurs i den normala sfären, vilket leder till *passering* när situationen kräver det. Detta är något alla respondenter använder sig av som en överlevnadsstrategi, detta i sig är en erfarenhet som för dem samman till en gemenskap.

9. Sammanfattande slutsatser och diskussion

Kultur är en oändlig process som gör det svårt att dra en tydlig avgränsning kring vad som karakteriserar just blattekulturen. Trots det fick vi genom de sju respondenterna som deltog, en uppfattning utifrån deras egna upplevelser av kulturen. Det som karaktäriserar blattekulturen är den historia som ligger bakom utvecklingen av den. Alla har gemensamt en tvärkulturell bakgrund, och en känsla av mellanförskap, som genererat det som kännetecknar kulturen: språket, jargongen, musiken och normer/värderingar. Det är också samma faktorer som fört de unga samman till en gemenskap.

9.1 Hur beskriver de unga blattekulturen?

Jargongen som finns inom blattekulturen har visat sig, genom respondenternas svar, kopplats samman med de ungas självdistanans som uppkommit på grund av den rasism som råder i samhället. Jargongen beskrivs enligt vissa respondenter som hård och enligt andra som ledig samtidigt som vissa har beskrivit jargongen som ledig och hård på samma gång. Jargongen kan vara ledig enligt vissa för att de unga kan vara sig själva helt utan hämningar med varandra. Detta då de förstår varandra och har samma erfarenheter. Vissa menar att jargongen är hård för att de byggt en barriär runt om sig som ett sätt att skydda sig för rasismen som råder. Då de upplever att svenska samhället ser ner på dem har de unga då som en

överlevnadsstrategi gjort sig lustiga över de skällsord som de fått av omgivningen och det är därifrån självdistanans växt. De unga beskriver att det är det som ligger till grund för den jargong som finns mellan dem. Den hårda, raka och ärliga jargongen är också sprungen ur känslan av bristande lojalitet från samhället. När du inte vet var du har en grupp, är det extra viktigt att vara transparant inom den egna gruppen.

Vidare framkom det att språket till stor del består av slang, såsom några respondenter nämner: bror, para, mannen, gäri. Språket har utvecklats inom den tvärkulturella sfären och ord har plockats från världens olika länder. Dessa ord kan skilja sig åt men vissa har blivit så pass etablerade att de numera finns med i den svenska ordlistan. Det handlar precis som med jargongerna inom blattkulturen, att det skapats på grund av den samhörighet som finns som konsekvens av utanförskapet, ett exempel är att benämna sina vänner som syster och bror. Respondenterna talar även att de måste anpassa sitt språk och attityd för att kunna passera i det svenska samhället, vilket vi kopplar till begreppet passering inom stigmatteorin.

Musiken är vidare något som karakteriserar blattkulturen. Alla respondenter lyssnar på olika musik, men i grunden lyssnar alla på Urban musik, det vill säga hiphop, R&B, dancehall, reggae. Detta förklaras genom att den sortens musik präglas av utanförskaps-erfarenheter. I denna musiken kan respondenterna känna tillhörighet och speglas både till utseende och erfarenhet, det menar både vår tidigare forskning och respondenterna.

Människor inom blattkulturen har värderingar som är utmärkande för just blattkulturen, menar respondenterna. Exempelvis är lojalitet och generositet viktiga värderingar. Att ha "varandras rygg" är ett exempel och grundar sig i att de inte får lojaliteten någon annanstans i samhället. Genom stigmatteorin förklaras detta genom att de normala stöter ut de med stigma, och kommer således inte få någon lojalitet från dem.

9.2 Vad för de unga samman till en gemenskap?

Samtliga respondenter beskriver blattkulturen närmast som en hemvändande. Det är den kultur som de känner mest tillhörighet i. Anledningarna är många, men grundar sig främst i de liknande förutsättningarna och erfarenheterna. Detta har resulterat i en känsla av gemenskap.

De menar att samtliga inom den kulturen kan relatera till varandra på ett sätt som de inte kan med personer som inte befinner sig i ett utanförskap. Detta utanförskap kan te sig på olika sätt, men en respondent förklarade att blattar befinner sig i samma politiska situation i samhället. Exempelvis genom att ha svårare att hitta jobb eller bostad. Med detta i åtanke är det inte så svårt att föreställa sig att de unga känner en samhörighet till varandra. Stigmat teorin menar just detta, att genom "de egna" på grund av liknande förutsättningar och erfarenheter finner en gemenskap med varandra.

Vidare har majoriteten av respondenter tagit upp att det finns situationer där de tagit avstånd från svensk kultur. Genom Goffmans (2011) stigmat teori kan förklaringen till detta motstånd vara att den stigmatiserade skyddar sig själv. Den avvikande gör motstånd till den utsatthet som samhället, många gånger obefogat, utsätter de stigmatiserade för. I detta fall det svenska samhället.

9.3 Våra tankar

Det är givet att prata om kultur kopplat till ett specifikt land, men när kultur inte är kopplat till ett specifikt avgränsat område, utan skapats genom kulturer som kokats ner till en tredje kultur, blir det svårare att greppa, benämna och erkänna något som en kultur. I synnerhet blattekulturen, då rasism också är ett motiv till dess motstånd. Framtida studier borde därför fokusera på subkulturer ur ett postkolonialt perspektiv för att belysa och förstå varför vissa kulturer är mer accepterade än andra. Vem som anammar en viss kultur avgör kulturens värde. Att skriva om blattekulturen och att överhuvudtaget använda begreppet blatte i akademiska rum fick oss till en början att känna obehag. Det kändes inte rätt förrän vi under uppsatsens gång insåg varför dessa känslor uppkom. Respondenternas svar gjorde oss medvetna om ett internaliserat självförakt för de attribut som tillkommer med begreppet som vi lärt oss är fult. Kanske är det av samma anledning som respondenterna till en början inte kunde svara på vilken kultur de tillhör. Samtliga respondenter har varit säkra i sin känsla av kulturell identitet, men inte riktigt förstått att det är en kultur som det är möjligt att identifiera sig i. När vi till en början ställde en öppen fråga kring vilken kultur de känner sig som mest hemma i blev det svårt för dem att svara. När vi sedan gav dem alternativ: den svenska kulturen, föräldrarnas ursprungskultur, eller blattekulturen, gav alla ett självklart svar- blattekulturen. Samtliga beskrev alltså blattekulturen som hemma, som en ovedersäglig hemvist, men har aldrig i sin strävan efter sin identitet i en kultur tagit blattekulturen som sin

egen på allvar. Detta menar vi grundar sig i bristande forskning och kunskap kring människor med tvärkulturell uppväxt. Det börjar redan i klassrummet när lärare tystnar ner det språk som används emellan.

Det sociala arbetet kommer innebära att socionomer ställs inför situationer där de möter personer med en tvärkulturell bakgrund. Att förstå uppkomsten och betydelsen av deras språk, jargong och mentalitet utan att försöka tysta ner den, ökar chanserna för att inte fortsätta upprätthålla subkulturer som avvikande. Att erkänna blattekulturen är att bidra till en ökad självförståelse och en känsla av gemenskap och tillhörighet för de inblandade.

10. Referenser

- Alexander, Jeffrey C (2011) *Kulturell sociologi: program, teori och praktik*. Göteborg: Daidalos.
- Almqvist, Kjerstin (2006) *Identitet och etnicitet*. I Ann Frisé & Philip Hwang (Red.) Ungdomar och identitet. Stockholm: Natur och kultur.
- Alvehus, Johan (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. 1. uppl. Stockholm: Liber.
- Azarmi, Babak (2017) *Third Culture kids*. Stockholm: Ordfront Förlag.
- BUP (2014) *Självbild och identitet*. <http://www.bup.se/sv/Rad-och-fakta/Artiklar/Sjalvbild-och-identitet1/> (Hämtad: 2018-04-30).
- Edling, Christofer & Rydgren, Jens (2007) *Interaktionssociologiska perspektiv*. I Edling, Christofer & Rydgren, Jens (red). *Social handling och sociala relationer*. Stockholm: Natur & kultur.
- Fornäs, Johan, Boëthius, Ulf, Ganetz, Hillevi, Reimer, Bo (1992) *Unga stilar och uttrycksformer*. FUS-rapport nr 4. Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:145379/FULLTEXT01.pdf>
- Forsberg, C & Wengström, Y. (2008) *Att göra systematiska litteraturstudier*. Natur och Kultur: Stockholm.
- Goffman, Erving (2011). *Stigma: den avvikandes roll och identitet*. 3. uppl. Stockholm: Norstedt.
- Hübinette, Tobias, Hörnfeldt, Helena, Farahani, Fataneh, León Rosales, René (2012). *Om ras och vithet i det samtida Sverige*. Tumba: Mångkulturellt centrum.
- Johnsson, Rickard (2007) *Blatte betyder kompis: om maskulinitet och språk i en högstadieskola*. Stockholm: Ordfront.
- Lacatus, Corina (2007) What is a blatte? Migration and ethnic identity in contemporary Sweden. *Journal of Arab and Muslim Media Research* (1): 79-9

<http://eds.b.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=14&sid=6e169bb1-eb14-4168-9eaf-e92721a1baa5%40sessionmgr4008>

Leonor Camauër (2007). Så många "kulturskillnader"- så få nyanser...I Ekström, Mats & Kroon, Åsa (red.) (2007). *Paketerad politik: elva essäer om journalistik och medier*. Stockholm: Carlsson.

Mattson, Katarina (2005) *Diskrimineringens andra ansikte - svenskhet och "det vita västerländska*. I Kamali M, De Los Reyes P (red.). *Bortom vi och dom: teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering: rapport*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.

I Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans (2002). *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur och kultur.

Mohammes, Suad, Shokoohi, Shima, Ali, Sofia (2008) *Dubbla identiteter, gringopolare, blattesvenska = Invandrarungdomar i Sverige? En studie om invandrarungdomars syn på kultur, identitetsskapande, språk och grupptillhörighet*. Linköpings universitet. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:18456/FULLTEXT01.pdf>

Nils Hammaren (2008) *Förorten i huvudet. Unga män om kön och sexualitet i det nya Sverige*. Stockholm: Atlas.

https://www.google.com/url?q=http://www.jstor.org.ludwig.lub.lu.se/stable/pdf/20853661.pdf?refreqid%3Dexcelsior:a40613453e189edacd421306caee1791&sa=D&ust=1526485566081000&usg=AFQjCNGDG_ZXs5A_nIrN22u2maj6lNuidQ

Pollock, David C, Van Reken, Ruth E. (2009). *Third culture kids: growing up among worlds*. Rev. ed. Boston: Nicholas Brealey Pub.

Salia, Emanuela, Dandy, Justine, Rapley, Mark (2010) 'Real Italians and Wogs': *The Discursive Construction of Italian Identity Among First Generation Italian Immigrants in Western Australia*. Journal of Community & Applied Social Psychology J. Community Appl. Soc. Psychol., 20: 110–124.

<http://eds.b.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=6b30b643-53d3-4b9e-8e1b-c6100aa13068%40sessionmgr102>

Sernhede, Ove (1998). Ungdom och svart identifikation: om unga invandarmäns utanförskap och motståndskulturer. I Nader Ahmadi (red.) (1998). *Ungdom, kulturmöten, identitet / under redaktion*. Stockholm: Liber.

Svenskaakademien (2018) <https://svenska.se/tre/?sok=blatte&pz=1> (Hämtad 2018-04-1)

Svedmark, Eva (2012) *Att skydda individen från skada*. I Kalman, Hildur, Lövgren, Veronica (red.) (2012). *Etiska dilemman: forskningsdeltagande, samtycke och utsatthet*. Malmö: Gleerups.

Sverige Radio (2017) Babak Azarmi är en Third Culture Kid
<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=478&artikel=6787577> (Hämtad 2018-05-01)

Ålund, Aleksandra (2002). Sociala problem i kulturell förklädnad. I Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans (2002). *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur och kultur.

11. Bilagor

11.1 Bilaga 1 - Informationsbrev

Hej!

Vi heter Natalie Mamatsas och Angelika Luxander och är två studenter som går på vår sjätte termin på socionomutbildningen på Lunds Universitet. Vi skriver vår kandidatuppsats som handlar om hur du som identifierar dig som blatte upplever blattekulturen och din relation till den.

Syftet med studien är att öka kännedom kring människor som växer upp i en tvärkulturell uppväxt, och förstå den kulturella identiteten och den gemenskap som skapats. Samtliga intervjuer kommer att spelas in för att lättare kunna tolka och analysera materialet.

Medverkan är självklart anonym.

Finns det några oklarheter innan intervjutillfället är ni välkomna att höra av er till oss.

Med vänliga hälsningar Natalie & Angelika

11.2 Bilaga 2 - Intervjuguide

A) BAKGRUNDSFRÅGOR

-Vad heter du?

-Hur gammal är du?

-Var bor du?

-Var är du född?

Om född i Sverige: Har du föräldrar som är födda utanför Sverige?

B) SAMHÖRIGHET

- Definierar du dig som blatte?

Om ja, varför? Om nej, varför?

- Känner du dig hemma i Sverige?
- Vad sysselsätter du dig med om dagarna? (jobb, studier, arbetslös)
- Hur upplever du att det är att leva mellan flera olika kulturer?
- Vad är det bästa med att vara blatte?
- Vad är det sämsta med att vara blatte?
- Vilka olika etniska bakgrunder hade dina vänner som du umgicks med som barn?
- Vad för etnisk bakgrund har dina vänner idag?
- Vad för egenskaper måste man ha för att bli din vän?
- Vad har du för relation till dina föräldrar/vårdnadshavare?
- Vilka högtider firar du?
- Vilken kultur känner du dig mest hemma i?
- Vilken kultur känner du dig mest hemma i, den svenska, ”ursprungsetnicitetskulturen” eller blattekulturen?

C) SPRÅK

- Vilket språk pratar du med dina vänner?
- Hur pratar du med dina vänner?
- Vilket språk pratar du med dina föräldrar?

- Finns det ett eget sätt att prata på mellan dig och dina vänner?

Ev. följdfrågor:

Om ja, hur låter det?

Hur har detta språk skapats?

D) BESKRIVNING AV BLATTEKULTUR

- Vad innebär kultur för dig?

- Vad innebär den svenska kulturen?

- Vad har du för relation till den svenska kulturen?

- Hur känner du igen någon du identifierar som blatte?

- Är blatte något man är, eller något man utövar?

- Tror du att du har liknande uppfattningen av blattekultur innebär som andra?

- Vad lyssnar du på för musik?

- Hur kommer det sig att du lyssnar på den musiken som du lyssnar på?

- Vad gillar du att äta för mat?

E) Normer och värderingar

- Vad har du för relation till dina föräldrar?

- Vad tycker dina föräldrar är viktigt för dig?

- Finns det skillnader i värderingar hos exempelvis libanes/ungersk/iranier/gambiansk förälder eller "blatteföräldrar"?

- Vad anser du är viktiga egenskaper hos en människa?

- Vad värderar du högst hos en vän?